

24.

Wartość i znaczenie dzieciństwa

I. PROSPEKT WARTOŚCI

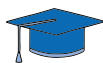
1.1. CEL OGÓLNY

Rozwój emocjonalny

1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

Poznanie sfery uczuciowej

1.3. CEL WYCHOWAWCZY

Poznanie własnej osobowości przez sięganie do przeżyć z dzieciństwa

1.4. PROPONOWANE TEMATY

- Charakterystyka głównych etapów wieku dziecięcego: wiek prenatalny, niemowlęstwo, wiek poniemowlęcy, wiek przedszkolny, wiek szkolny – do okresu dojrzewania.
- Dynamika rozwoju fizycznego i psychicznego dziecka.

- Potrzeba miłości w życiu dziecka i jej odwzajemnianie.
- Uczucia przynależą do natury człowieka.

1.5. ZADANIA DLA UCZNIA, SAMOWYCHOWANIE

Normy

- Pomiędzy dzieciństwem a wiekiem dorastania i dojrzewania trwa ciągłość biologiczna, czasowa i emocjonalna.
- Poczucie bezpieczeństwa w wieku dziecięcym wpływa na stan psychiki ucznia.
- Każde dziecko ma prawo do przeżywania wartości wieku dziecięcego.

Zasady

- Szanuję i dziękuję rodzicom za dar życia.
- Kocham moje rodzeństwo i jestem pozytywnie nastawiony do innych dzieci.
- Mam dobry kontakt z innymi dziećmi.

1.6. ZADANIA DLA RODZICÓW

Normy

- Każde dziecko wychowuje się i kształtuje w atmosferze miłości¹.
- Wszystkie dzieci mają prawo do jednakowej miłości rodziców.
- Dzieciństwo rzutuje na całe emocjonalne życie człowieka.
- W rodzinie wielodzietnej następuje szybsze i głębsze uspołecznienie dziecka.

Zasady

- Kocham moje dzieci miłością odpowiedzialną.
- Wychowuję nasze dzieci dla innych, dla nich samych, nie zaś wyłącznie dla nas, rodziców.
- Zapewniam moim i wszystkim innym dzieciom poczucie bezpieczeństwa.

¹ „Wychowawcze oddziaływanie rodziców jest tak ważne, że trudno je czymkolwiek zastąpić. Do rodziców należy bowiem stworzenie takiej atmosfery rodzinnej, przepojonej miłością i szacunkiem dla Boga i ludzi, która sprzyjałaby spójnemu osobowemu i społecznemu wychowaniu dzieci. Dlatego rodzina jest pierwszą szkołą cnót społecznych potrzebnych każdemu społeczeństwu”. DWCH 3.

- Stosujemy metody wychowawcze: dialog, dobry przykład, odpowiedzialność za każdy dzień dziecka, wspólne odkrywanie wartości i wdrażanie ich w życie.

1.7. ZADANIA DLA SZKOŁY, WYCHOWAWCY

Normy

- Okres dzieciństwa trwale kształtuje właściwości charakterologiczne.
- Znajomość dzieciństwa wychowanków pomaga zrozumieć ich obecne zachowania.
- Właściwe relacje z dzieckiem świadczą o bogactwie duchowym dorosłego człowieka.

Zasady

- W szkole staram się wprowadzić właściwe relacje pomiędzy starszymi i młodszymi uczniami.
- Na moich wychowanków patrzę z perspektywy mojej rodziny. Traktuję ich jak własne dzieci.
- Wyodrębniam różnice charakterologiczne wychowanków i różnice w ich indywidualnym rozwoju.
- Stosuję zasady psychologii rozwojowej, pomagam wychowankom w przechodzeniu z jednego okresu rozwojowego do drugiego (z dzieciństwa do wieku młodzieńczego).

1.8. SPOSÓB REALIZACJI

Każdy z uczniów próbuje zastanowić się, czy pamięta jakieś wydarzenie ze swojego wczesnego dzieciństwa, które wywarło wpływ na jego zachowanie, zainteresowania. Można dokonać oceny tych wydarzeń w świetle obecnego stanu wiedzy i stanu dojrzałości emocjonalnej.

1.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

Rozwój emocjonalny człowieka przebiega we właściwy sposób. Dzieci mają poczucie swojej wartości² oraz poczucie bezpieczeństwa. Szanują i dobrze oceniają okres własnego życia³. Akceptują i umiejętnie kontaktują się z innymi dziećmi. W odpowiednim wieku dziecko potrafi „zrezygnować” z niektórych praw i przywilejów wieku dziecięcego. Szanuje rodziców i okazuje im wdzięczność za szczęśliwe dzieciństwo.

1.10. ZAGROŻENIA

W późniejszym wieku młodzież często jest obciążona kompleksami wyniesionymi z okresu dzieciństwa. Istnieje ryzyko przeniesienia, przedłużenia okresu dzieciństwa na wiek młodzieńczy. Manifestuje się on poprzez brak odpowiedzialności, niechęć do podejmowania dorosłych decyzji. Traktuje się dzieciństwo jako jedyny, szczęśliwy okres w życiu. Zagrożeniem może być również niechęć do dzieci, nieuzasadniona agresja do młodszego rodzeństwa. Pojawia się niezdrowa rywalizacja wśród rodzeństwa. Młodzież często wykazuje egoistyczne nastawienie i egoistyczne wymagania wobec innych (rodziców, rodzeństwa, kolegów).

² „Troszcząc się o każde dziecko przychodzące na świat i otaczając je czułą i rzetelną opieką, Kościół wypełnia swoje podstawowe posłannictwo; powołany jest bowiem do objawienia i przedstawienia na nowo w dziejach przykładu i przykazania Chrystusa Pana, który postawił dziecko w samym centrum Królestwa Bożego, mówiąc: «Dopuszczcie dzieci i nie przeszkadzajcie im przyjsć do Mnie; do takich bowiem należy Królestwo Niebieskie»”. Jan Paweł II, *Przyszłość idzie przez rodzinę*, red. M. Węclawski, wyd. Księgarnia Świętego Wojciecha, Poznań 1983, s. 58.

³ „Żaden okres naszego życia nie jest zamknięty sam dla siebie. Dzieciństwo wnosi nawyki i przyzwyczajenia w wiek młodzieńczy, pełen emocji i pragnień, ten z kolei swoim entuzjazmem ubogaca rozważny wiek dojrzały, jego zaś bogactwo owocuje doświadczeniem i mądrością starości”. *Człowiek – osoba – płeć*, dz. cyt., s. 126.

II. PEDAGOG

2.1. TREŚĆ MATERIAŁU

W świetle nauk psychologicznych, dzieciństwo jest bardzo ważnym okresem w życiu człowieka. To właśnie doświadczenia dzieciństwa kształtują człowieka właściwie na całe jego życie. Każdy z okresów rozwoju dziecka – od prenatalnego aż po późny wiek szkolny – ma swoje znaczenie i wartość. Każdy z nich ma sens i buduje przyszłą dojrzałość człowieka. Jest to czas zabawy i beztroski, ale też czas wytężonej pracy, poznawania świata, nabywania nowych umiejętności oraz intensywnego rozwoju psycho-fizycznego. Bardzo ważne w tym okresie są obecność i wsparcie ze strony dorosłych, tak aby właściwie ukształtować człowieka dorosłego.

2.2. LITERATURA WYBRANA Z KOMENTARZEM

Julian Tuwim (1894-1953), polski pisarz, poeta, autor skeczy, librett operetkowych i tekstów piosenek, tłumacz literatury obcej. Współzałożyciel kabaretu literackiego „Pod Pikadorem” i grupy poetyckiej „Skamander”. Publikował w tygodniku „Wiadomości Literackie”. Brat polskiej literatki i tłumaczki Ireny Tuwim. Znany również z literatury dziecięcej. Jest autorem wierszy i opowiadań, m.in.: *Lokomotywa*, *Murzynek Bambo*, *Rzepka*, *Ptasie radio*, *O Grzesiu kłamczuchu i jego cioci*, *Zosia Samosia*, *Okulary*.

List do wszystkich dzieci w pewnej bardzo ważnej sprawie

Drogie dzieci! W tym liściku

O jedno was proszę:

Żebyście się co dzień myły,

Bo brudnych nie znoszę.

Czy pod studnią, czy na misce,

W rzece, czy w sadzawce,

Ale myć się! Bo przyjadę

I sam wszystko sprawdzę!

Myć się, dzieci, myć do czysta,

Chłopcy i dziewczynki,

Bo inaczej powiem, żeście

Nie dzieci, lecz świnki!

Trzeć się mydłem, gąbką, szczotką,

W misce, w nurtach rzeczki!

Bądźcie czyste!

Z poważaniem

Autor tej książeczki.

J. Tuwim, *List do wszystkich dzieci w pewnej bardzo ważnej sprawie*, w: I. Tuwim, J. Tuwim, *Tuwim dzieciom*, wyd. Nasza Księgarnia, Warszawa 2012, s. 34.

W przytoczonym fragmencie autor wierszyka – Julian Tuwim w zabawny sposób wzywa dzieci do mycia się. Dzieciństwo jest czasem beztroskiej zabawy, nieskrępowanej radości i rozmaitych eksperymentów, które czasem wiążą się w koniecznością ubrudzenia się. To prawo wieku dziecięcego. Autor podkreśla w ten sposób, że dzieci mają swoje prawa, że nie należy im zabraniać beztroskiej zabawy w imię tego, żeby się nie wybrudziły. Na końcu jednak warto się umyć, aby wyglądać schludnie.

Jan Paweł II, *Chronić dzieciństwo dla dobra społeczeństwa. Przemówienie do dziennikarzy europejskich*, (13.01.1979), w: tegoż, *Nauczanie papieskie II*, 1, 1979, red. F. Kniołek, wyd. Pallottinum, Poznań 1990, s. 26.

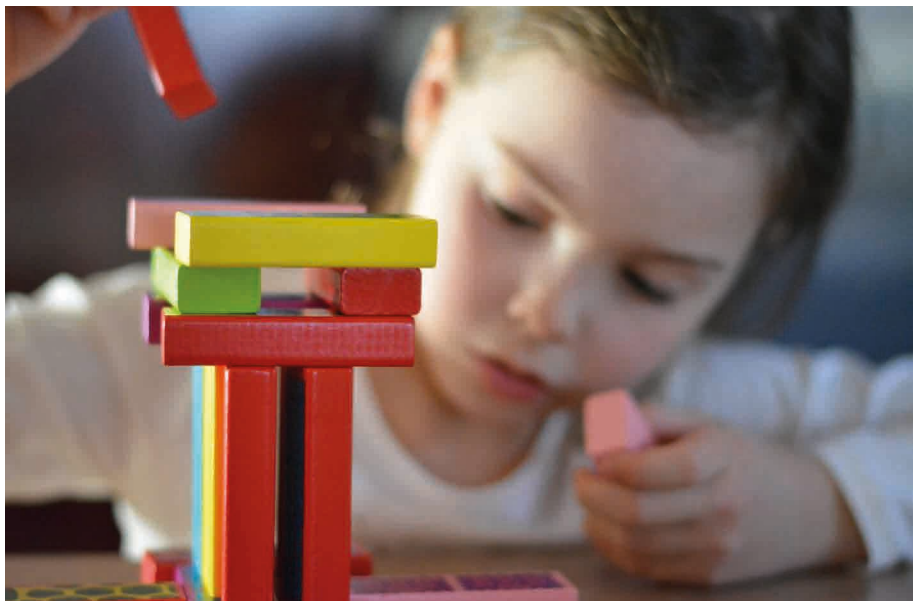
III. NAUCZANIE RELIGIJNE

3.1. NAUCZANIE PAPIESKIE

W gruncie rzeczy mówiąc o prawach dziecka mówimy o obowiązkach rodziców i wychowawców pozostających na służbie dziecka i jego naczelnego interesu; dorastając jednak dziecko musi uczestniczyć w swym własnym rozwoju, podejmując odpowiedzialność zgodną ze swymi możliwościami. Nie można również zaniechać mówienia mu o spoczywających na nim obowiązkach wobec innych i społeczeństwa.

Jan Paweł II, List do dzieci *Tra pochi giorni*, (13.12.1994), 2, w: tegoż, *Dzieła zebrane*, t. 3: *Listy*, dz. cyt.

Co to znaczy: „Jeśli się nie odmienicie i nie staniecie jak dzieci, nie wejście do królestwa niebieskiego”? Czyż Pan Jezus nie stawia dziecka za wzór także ludziom dorosłym? Jest coś takiego w dziecku, co winno się odnaleźć we wszystkich ludziach, jeżeli mają wejść do królestwa niebieskiego. Niebo jest dla tych, którzy są tak prości jak dzieci, tak pełni zawierzenia jak one, tak pełni dobroci i czystości. Tylko tacy mogą odnaleźć w Bogu swojego Ojca i stać się za sprawą Jezusa również dziećmi Bożymi.

Istnieją różne obszary edukacyjne: szkoła, rodzina, media, katecheza i inne. Dobra edukacja szkolna w dzieciństwie i w młodym wieku rzuca ziarna, które mogą wydać owoce w ciągu całego życia. Chcę jednak podkreślić centralną rolę rodziny, ponieważ jest ona miejscem, w którym życie, dar Boga, może w sposób właściwy być przyjęte i chronione przed licznymi atakami, na które jest ono wystawione, może też rozwijać się zgodnie z wymogami prawdziwego ludzkiego wzrostu.

LS 213.

3.2. PISMO ŚWIĘTE

On przywołał dziecko, postawił je przed nimi i rzekł: „Zaprawdę, powiadam wam: Jeśli się nie odmienicie i nie staniecie jak dzieci, nie wejście do królestwa niebieskiego. Kto się więc unieży jak to dziecko, ten jest największy w królestwie niebieskim. A kto by jedno takie dziecko przyjął w imię moje, Mnie przyjmuje” (Mt 18,2-5).

3.3. KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

Rodzice powinni uważać swoje dzieci za dzieci Boże i szanować je jako osoby ludzkie. Wychowują oni swoje dzieci do wypełniania prawa Bożego, ukazując samych siebie jako posłusznych woli Ojca niebieskiego (KKK 2222).

Por. KKK 2214;
2223-2226; 2228; 2251.

IV. LITERATURA PRZEDMIOTU

Bertrand C., *Pierwsze dwa lata. Co się dzieje pomiędzy matką, ojcem i dzieckiem*, tłum. E. Modzelewska, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2003.

Bilicki T., *Dziecko i wychowanie w pedagogii Jana Pawła II*, Oficyna Wydawnicza Impuls, Kraków 2007.

Człowiek – osoba – płęć, red. M. Wójcik, wyd. Fundacja „Pomoc Rodzinie”, Łomianki 1998.

- Dobson J.C., *Dzieci i wychowanie. Pytania i odpowiedzi*, tłum. A. Nizińska, Oficyna Wydawnicza Vocatio, Warszawa 2012.
- Dobson J.C., *Jak budować poczucie własnej wartości w swoim dziecku?*, tłum. A. Gandecki, wyd. Pojednanie, Lublin 2005.
- Dobson J.C., *Powrót do domu*, tłum. H. Stochniałek, Wydawnictwo Misjonarzy Klaretynów PALABRA, Warszawa 2000.
- Franciszek, Encyklika o ochronie środowiska przyrodniczego *Laudato si'*, (18.06.2015), wyd. Edycja Świętego Pawła, Częstochowa 2015.
- Jan Paweł II, List do dzieci *Tra pochi giorno*, (13.12.1994) w: tegoż, *Dzieła zebrane*, t. 3: *Listy*, red. P. Ptasznik, Wydawnictwo M, Kraków 2007, s. 431-434.
- Jan Paweł II, *Chronić dzieciństwo dla dobra społeczeństwa*. Przemówienie do dziennikarzy europejskich, (13.01.1979), w: tegoż, *Nauczanie papieskie II*, 1, 1979, red. F. Kniotek, wyd. Pallottinum, Poznań 1990, s. 26-28.
- Jan Paweł II, *Przyszłość idzie przez rodzinę*, red. M. Węclawski, wyd. Księgarnia Świętego Wojciecha, Poznań 1983.
- Kimmel T., *Bohaterowie wyrastają w domu*, tłum. E. Gorządek, Oficyna Wydawnicza Vocatio, Warszawa 1995.
- Kornas-Biela D., *Oblicza dzieciństwa*, TN KUL, Lublin 2001.
- Sobór Watykański II, Deklaracja o wychowaniu chrześcijańskim *Gravissimum educationis*, (28.10.1965), w: tegoż, *Konstytucje, Dekrety, Deklaracje*, red. M. Przybył, wyd. Pallottinum, Poznań 2002, s. 314-324.
- Woititz J.G., *Wymarzone dzieciństwo: jak wychować szczęśliwe dziecko unikając błędów naszych rodziców*, tłum. M. Przyłipiak, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2008.

